שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב **אורן נזרית** שליט"א

פרשת ויצא

שיחות חיזוק

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

תוכן העניינים

חִזּוּק מִבְּחִינַת יַעֲקֹב אָבִינוּ ..... ג
לְהִתְחַזֵּק בִּבְחִינַת הַלַּיְלָה וְהַחֹשֶׁךְ ..... ג
יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא הִפְסִיק מִדְּבֵקוּתוֹ ..... ג
לְפֶתַע נוֹצַר מַצָּב שֶׁל חֹשֶׁךְ ..... ד
הַקְּשָׁיִים לַעֲבוֹדָה - הַעֲלָאָה בְּדַרְגָּה ..... ד
לְפֶתַע כָּל הַסְּדָרִים נִתְהַפְּכוּ ..... ה
לְהָרִים אֶת הָאֲבָנִים וּלְנַשְּׁאָן ..... ה
תְּפִלַּת עַרְבִית - אֵשׁ שׁוֹרֶפֶת הַתַּאֲווֹת ..... ו
מֻחָמֶת אֵשׁ הַתַּאֲווֹת - חֲמִימוּת הָעֲבוֹדָה ..... ו
אַף הִתְגַּבְּרוּת חֶלְקִית מְבִיאָה קִרְבַת ה' ..... ו
עִקַּר הָעֲבוֹדָה - דַּוְקָא כְּשֶׁקָּשֶׁה ..... ז
לְהָרִים אֶת הַמַּבָּט עַל הַלַּיְלָה ..... ז
עִנְיָן לְמוּד הַתּוֹרָה 'בַּלַּיְלָה' ..... ז
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּנוּ בַּגָּלוּת ..... ח
לְבַסּוֹף נִשְׁמַע שִׁירָה עַל הַקְּשָׁיִים שֶׁהָיוּ ..... ט
לְהַחְשִׁיב אֶת הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת לַיְלָה ..... ט
לֹא לִבְרֹחַ בְּעֵת הַנְּפִילָה ..... ט
לֹא לְחַכּוֹת לַסּוֹף ..... י
תּוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק ..... י
לֹא לְהַפְסִיק מֵהָרָצוֹ ..... י
טַל שֶׁל תְּחִיָּה ..... י
לְהִתְנַעֵר דַּוְקָא מִתּוֹךְ הַנְּפִילָה ..... יא
סִפּוּרוֹ שֶׁל יֶלֶד הַפְּלָדָה ..... יא
הַהִתְחַזְּקוּת מִתְּפִלַּת עַרְבִית ..... יב
אֵין לִבְרֹחַ מִן הַצַּעַר ..... יב
עַד הֵיכָן עוֹלִים כַּאֲשֶׁר יֵשׁ קְשָׁיִים ..... יב
הַסִּגְלָה הַנִּפְלָאָה לְהָסִיר הַדִּינִים ..... יג
אֵיךְ גּוֹלְלִים אֶת הָאֶבֶן שֶׁעַל הַלֵּב ..... יג
הֵכָנָה לִתְפִלַּת עַרְבִית ..... יג
תְּפִלַּת עַרְבִית - הַמְתָּקַת הַקְּשָׁיִים ..... יד
סְבוֹת וַהֲנָכָה צַד שָׁוֶה לְהִתְחַזְּקוּת ..... יד

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וביו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

א.י.ש. אשדוד | 08-8650078 | 052-7627127

הִתְחַזְּקוּת שֶׁלֹּא לְהִתְרַפּוֹת בִּימֵי יְרִידָה

שִׂיחַת חִזּוּק לְשַׁבַּת פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא

בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, נִשְׁתַּדֵּל לְהִתְבּוֹנֵן בְּכַמָּה עִנְיְנֵי חִזּוּק בַּהֲכָנָה שֶׁלֹּא לְהִתְרַפּוֹת בִּימֵי יְרִידָה וּבְכָל הַקְּשָׁיִים הַמְסוֹבְבִים אֶת הָאָדָם (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּסֵּפֶר שִׂיחוֹת הִתְחַזְּקוּת פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא תשנ״ט), וְלִהְיוֹת שְׂמֵחִים בְּכָל הַמַּצָּבִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב לָנוּ.

בְּכָל פָּרָשִׁיּוֹת סֵפֶר בְּרֵאשִׁית, וּבִפְרָט הֵחֵל מִפָּרָשַׁת נֹחַ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁפִּיעַ לָנוּ שֶׁפַע עָצוּם מֵהָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְהַקְּרִיאָה מְעוֹרֶרֶת אֶת הַזְּמַן, וְנִתְעוֹרֵר הָאוֹר וְהַשֶּׁפַע שֶׁל הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

וְהִנֵּה זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים: 'וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם', כֹּחַ אַבְרָהָם אָבִינוּ נִמְשָׁךְ עַד סוֹף יְמֵי בֵּית רִאשׁוֹן, כֹּחַ יִצְחָק אָבִינוּ נִמְשָׁךְ עַד סוֹף יְמֵי בֵּית שֵׁנִי, כֹּחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה הַזֹּאת. וְחִזּוּק עָצוּם מִלַּמְּדֵנוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ וּמִמֶּנּוּ נִקַּח כֹּחַ לַעֲמֹד בְּכָל הַקְּשָׁיִים הַמְסַבְּבִים אוֹתָנוּ עַל יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ (שְׁפַת אֱמֶת).

חִזּוּק מִבְּחִינַת יַעֲקֹב אָבִינוּ

יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ הֶמְשֵׁךְ לְקְדֻשַּׁת יְמֵי חַג הַסֻּכּוֹת עַד יְמֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים. וּמוּבָא בַּטּוּר (סִימָן תיז): 'סֻכּוֹת כְּנֶגֶד יַעֲקֹב דִּכְתִיב (לג, יז): "וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה, וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת", עַיֵּן שָׁם. וְיָדוּעַ שֶׁיְּמֵי הַחֲנֻכָּה שֶׁל יַעֲקֹב שִׁבְעִים יוֹם, וְהֵם הַשִּׁבְעִים יוֹם מֵחַג הַסֻּכּוֹת וְעַד חֲנֻכָּה.

הִתְחַזְּקוּת גְּדוֹלָה שׁוֹאֲבִים אָנוּ מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ - לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת תְּפִלַּת עַרְבִית. כִּי יְמֵי חַיָּיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ מִתְחַלְּקִים לִשְׁנַיִם, בְּעֵת שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית הֵחֵלָּה אֲצִלּוֹ תְּקוּפָה חֲדָשָׁה.

אָמְרוּ (בְּרָכוֹת כו ע״ב): 'תְּפִלּוֹת - אָבוֹת תִּקְּנוּם'. בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, בִּתְפִלַּת מִנְחָה מְקַבְּלִים כֹּחַ מִיִּצְחָק אָבִינוּ שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה. וּבִתְפִלַּת עַרְבִית מְקַבְּלִים אֶת "נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ" (יְשַׁעְיָה נח, יד) - 'נַחֲלָה בְּלִי מְצָרִים' - כֹּחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ.

לְהִתְחַזֵּק בִּבְחִינַת הַלַּיְלָה וְהַחֹשֶׁךְ

תְּפִלַּת עַרְבִית רוֹמֶזֶת לִבְחִינַת הַלַּיְלָה, סוֹד הַקְּשָׁיִים הָרַבִּים הַמַּקִּיפִים לָאָדָם, וְחוֹוֶה בְּגִינָם עֲגָמַת נֶפֶשׁ רַבָּה, בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בַּאֲרֻכָּה וּבִקְצָרָה, בִּפְנִימִיּוּת וּבְחִיצוֹנִיּוּת, מַרְגִּישׁ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ, אַף שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַסְבִּיר מַדּוּעַ, אֲבָל בָּרוּר לוֹ שֶׁזֶּה מַצָּב קָשֶׁה.

אַחַר שֶׁנִּטְמַן יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּבֵית מִדְרָשָׁם שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, כְּתִיב (כח, יא): "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם", אַחַר בְּחִינָה מְאִירָה שֶׁל "תּוֹרָה אוֹר" (מִשְׁלֵי ו, כג), כֻּלּוֹ דָּבוּק בְּבוֹרְאוֹ, כַּשֶּׁמֶשׁ הַמְּאִירָה (ב״ר סח, י), כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (ב״ר סח, יב): 'אַתָּה הוּא שֶׁאֵיקוֹנִין שֶׁלְּךָ חֲקוּקָה לְמַעְלָה, עוֹלִים לְמַעְלָה וְרוֹאִים אֵיקוֹנִין שֶׁלּוֹ, וְיוֹרְדִים לְמַטָּה וּמוֹצְאִים אוֹתוֹ יָשֵׁן', וְכֻלּוֹ רַק הִתְרוֹמְמוּת וְרוֹאֶה הַכֹּל בְּאוֹר גָּדוֹל, לְלֹא שׁוּם קֹשִׁי - כֻּלּוֹ דָּבוּק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְאַף שֶׁהַגָּלוּת נִמְנֵית כְּבָר מִלֵּידַת יִצְחָק, אֲבָל בְּהִתְגַּלּוּת וּבְפֹעַל הֵחֵלָּה מֵאָז יְצִיאָתוֹ מִבֵּית מִדְרָשָׁם שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, לְאַחַר שִׁבְעִים וְשֶׁבַע שְׁנוֹתָיו הָרִאשׁוֹנוֹת.

יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא הִפְסִיק מִדְּבֵקוּתוֹ

פֵּרֵשׁ מָרָן הַחַתָּם סוֹפֵר זי״ע, שֶׁמַּה שֶׁאָמְרוּ חַז״ל שֶׁלֹּא לָן בְּאוֹתָן הַשָּׁנִים בְּעֵת שֶׁנִּטְמַן

052-7627127 | 08-8650078 | א.ג. אשדוד

בְּבֵית מִדְרָשָׁם שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, הַיְנוּ שֶׁלֹּא פָּסַק מִדְּבֵקוּת. [וְכֵן הָעִיר הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי חַיִּים שְׁמוּאֵלֶבִיץ זַצ"ל, שֶׁהַלֹּא אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁלֹּא לָן בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וּכְבָר אָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין נג ע"א): 'שְׁבָעָה שֶׁלֹּא אִישַׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים מַלְקִין אוֹתוֹ וְיָשֵׁן לְאַלְתַּר'. אֶלָּא הַבֵּאוּר כַּנַּ"ל שֶׁהִתְעַלָּה לְעֵלָּא בְּהִתְקָרְבוּת וּדְבֵקוּת עֲצוּמָה בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, מִבְּלִי שׁוּם הֶפְסֵק כְּלָל.

וְטַעַם 'הַטְמָנָתוֹ' כִּי קִיֵּם בְּנַפְשׁוֹ מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ בַּפָּסוּק (דְּבָרִים ב, ג): "רַב לָכֶם סֹב אֶת הָהָר הַזֶּה פְּנוּ לָכֶם צָפֹנָה"; שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵצֵר הָרָע, בְּחִינַת הַר מִתְגַּבֵּר, רַב לָכֶם לְסוֹבֵב בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת - פְּנוּ אֶל צָפוֹנָה - לְהַצְפִּין עַצְמְכֶם, וְזוֹ הַהֲגָנָה מִכָּל הַמַּפְרִיעִים, וְכֵיוָן שֶׁעֹשָׂה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, תָּפַשׂ אֱמָנוּת זוֹ לְהַטְמִין אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וּלְהִכָּלֵל בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא, כַּהֲכָנָה לֶעָתִיד.

וְלָכֵן בְּשָׁנִים אֵלּוּ לֹא הֵפְרַע יַעֲקֹב אָבִינוּ מֵעֲבוֹדַת קָדְשׁוֹ וְהָיָה רַק בְּדֶרֶךְ עֲלִיָּה וְהֶאָרָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁלָּן בַּלַּיְלָה הַזֶּה, שְׁנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצָּבוֹ, וְנָפַל, לְפִי בְּחִינָתוֹ, מֵאֵיגְרָא רָמָה אֶל בִּירָא עֲמִיקְתָּא מַמָּשׁ.

לְפֶתַע נוֹצַר מַצָּב שֶׁל חֹשֶׁךְ

וְזֶהוּ 'כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ', וּמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר סח, י): 'כְּיָבָא (מִלְּשׁוֹן כְּבוּי) הַשֶּׁמֶשׁ, מְלַמֵּד שֶׁהִשְׁקִיעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּלְגַּל חַמָּה שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ בִּשְׁבִיל לְדַבֵּר עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּצַעֲרָה'. לְפֶתַע נוֹצַר מַצָּב שֶׁל חֹשֶׁךְ וְלַיְלָה, וּלְפִי בְּחִינָתוֹ הַגְּבוֹהָה מְאֹד הִרְגִּישׁ רְחוֹק מִקְּרַבַת אֱלֹקִים. וְהֵחֵל לָחוּשׁ בְּקֹשִׁי.

וְלָכֵן 'כִּי מָטָא לְחָרָן [כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְחָרָן], אָמַר, אֶפְשָׁר עָבַרְתִּי עַל מָקוֹם שֶׁהִתְפַּלְלוּ בּוֹ אֲבוֹתַי וַאֲנִי לֹא הִתְפַּלַּלְתִּי בּוֹ?! בָּעֵי לְמֵיהַדַּר [בְּקֹשׁ לַחֲזוֹר], כֵּיוָן דְּהִרְהֵר בְּדַעְתֵּיהּ לְמֵיהַדַּר קָפְצָה לֵיהּ אַרְעָא [כֵּיוָן שֶׁהִרְהֵר בְּדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר, קָפְצָה לוֹ הָאָרֶץ], מִיָּד וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם' (סַנְהֶדְרִין צה ע"ב). אֲבָל מִצַּד בְּחִינַת יַעֲקֹב עַצְמוֹ אֵין מַתְאִים מַצָּב כָּזֶה, לָכֵן כְּתִיב "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם" - שֶׁנַּעֲשָׂה אֶצְלוֹ מַצָּב שֶׁל חוֹמָה וְהֶפְסֵק.

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם - אַף כְּשֶׁהִרְגִּישׁ שֶׁהוּא מֻקָּף בַּאֲבָנִים, הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ נַעֲשָׂה בִּבְחִינַת לֵב הָאֶבֶן, לָקַח הִתְחַזְּקוּת מֵהַקְּשָׁיִים הָאֵלּוּ עַצְמָם.

כָּל נְשָׁמָה מִיִּשְׂרָאֵל הָיְתָה כְּלוּלָה בְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, כְּשֶׁיְּהוּדִי רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם קִרְבָה, עָלָיו לִלְמֹד מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כְּשֶׁהָיָה מֻקָּף בַּאֲבָנִים שֶׁהֵן הַקְּשָׁיִים שֶׁאָדָם חָוֶה בְּמַהֲלַךְ חַיָּיו.

הַקְּשָׁיִים לַעֲבוֹדָה - הַעֲלָאָה בְּדַרְגָּה

יַעֲקֹב אָבִינוּ הֵבִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲלֵהוּ בְּדַרְגָּה, וְלֹא כַּמְקֻבָּל לַחֲשֹׁב בְּטָעוּת שֶׁקְּשָׁיִים וּמְנִיעוֹת הֵם כִּירִידָה, אֶלָּא שֶׁהַהֶפֶךְ הוּא הַנָּכוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַחֲלִיף כָּעֵת אֶת הַמַּצָּב, בִּבְחִינַת "גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ" (מִבְּרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית), וְאִם עַד עַכְשָׁו הָיָה הַמַּצָּב 'אוֹר', מֵעַתָּה רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְחַזְּקוּת בְּמַצָּב שֶׁל 'חֹשֶׁךְ', הַיְנוּ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם כַּאֲשֶׁר אֵינוֹ מַרְגִּישׁ קִרְבָה אֶלָּא שֶׁהַכֹּל כְּנֶגְדּוֹ.

וּכְשֶׁהָלַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ בַּדֶּרֶךְ לָקַחַת אֶת רָחֵל וְלֵאָה לִבְנוֹת אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ חַזַ"ל (ב"ר ע, יב וְהוּבָא בְּרַשׁ"י בְּרֵאשִׁית כט, יא): 'רָדַף אֲלִיפָז בֶּן עֵשָׂו בְּמִצְוַת אָבִיו אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ, וְהִשִּׂיגוֹ, וּלְפִי שֶׁגָּדַל אֲלִיפָז בְּחֵיקוֹ שֶׁל יִצְחָק, מָשַׁךְ יָדוֹ. אָמַר לוֹ: מָה אֶעֱשֶׂה לַצַּוּוּי שֶׁל אַבָּא? אָמַר לוֹ יַעֲקֹב: טֹל מַה שֶּׁבְּיָדַי, וְהֶעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת'. וּמוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁלְּאֲלִיפָז הָיוּ כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה, שֶׁהִתְנַגְּדוּ לַהֲלִיכַת יַעֲקֹב לְהַעֲמִיד שִׁבְטֵי יָהּ. וּבְזֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לֶאֱלִיפַז: 'טֹל מַה שֶּׁבְּיָדַי' - וְתֵר לוֹ עַל הַכֹּחוֹת הָרוּחָנִיִּים שֶׁקִּבֵּל מִבִּרְכַת יִצְחָק. וְכַאֲשֶׁר רָאָה אֲלִיפָז שֶׁאֵין בְּיַד יַעֲקֹב אֶת רְכוּשׁוֹ הָרוּחָנִי, נִרְגַּע. וְיַעֲקֹב אָבִינוּ נוֹתַר

בְּלִי שׁוּם כֵּלִים רוּחָנִיִּים, שֶׁעִמָּם תִּכָּנֵן לָגֶשֶׁת לִקְרַאת שְׁלִיחוּתוֹ הַגְּדוֹלָה.

[וּכְמוֹ אֱלִיעֶזֶר כְּשֶׁנִּשְׁלַח לְהָבִיא אֶת רִבְקָה מִבֵּית בְּתוּאֵל, מָסַר בְּיָדוֹ אַבְרָהָם רְכוּשׁ רוּחָנִי שֶׁהוּא הַיְכֹלֶת לְהוֹצִיא מִשָּׁם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה כְּשֶׁל רִבְקָה].

וּכְשֶׁנִּשְׁאַר יַעֲקֹב אָבִינוּ עָנִי גַּם בְּרוּחָנִיּוּת, אָמַר (תְּהִלִּים קכא, א): "אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים", שֶׁהֵם סוֹד הַמְּנִיעוֹת וְהַקְּשָׁיִים, כַּאֲשֶׁר אֵין אֶת הַהִתְלַהֲבוּת, הַהִתְלַהֲטוּת, הַקִּרְבָה וְהַדְּבֵקוּת. וּמַרְגִּישׁ רַק קְרִירוּת.

כְּשֶׁבֵּרַךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת יוֹסֵף בְּנוֹ, אָמַר (בְּרֵאשִׁית מח, טז): "הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע" וְגוֹ', הָ'רַע' הוּא הַמַּצָּב הַקָּשֶׁה שֶׁאֵלָיו נִכְנַס יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נִכְנַס אֶל הַמַּצָּב הָרַע הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּהוּדִי יָכוֹל לַעֲבֹר בְּכָל הַדּוֹרוֹת, וּבְזֶה כֹּחַ יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁיְּהוּדִי בְּכָל הַדּוֹרוֹת יָכוֹל לְהִנָּצֵל מִכָּל מַצָּב שֶׁאֵלָיו נִכְנַס.

לְפֶתַע כָּל הַסְּדָרִים נִתְהַפְּכוּ

בְּאוֹתוֹ לַיְלָה שֶׁל 'שִׁנּוּי הַמַּצָּב' כָּתוּב: "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם הַהוּא" - שֶׁתִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, וְהוּא לִמּוּדוֹ הַנִּפְלָא שֶׁל יַעֲקֹב הַמְלַמְּדֵנוּ אֵיךְ לְהִתְמוֹדֵד בְּמַצָּב קָשֶׁה שֶׁל לַיְלָה וַאֲבָנִים מַקִּיפוֹת סָבִיב רֹאשׁוֹ, שֶׁלֹּא יִפְגְּעוּהוּ חַיּוֹת רָעוֹת, הָיוּ מִדּוֹת רָעוֹת, שֶׁלֹּא תִּפְגַּעְנָה בְּרוּחָנִיּוּתוֹ.

יַעֲקֹב אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן הֵן מַקִּיפוֹת אוֹתוֹ, כִּי עַד עַכְשָׁו הָיָה טָמוּן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּבֵית מִדְרָשָׁם שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, שָׁם הִרְגִּישׁ רַק קְדֻשָּׁה, דְּבֵקוּת, אַהֲבָה וְקִרְבָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה כָּל הַסְּדָרִים נֶהֶפְכוּ לוֹ וְאֵינוֹ מַכִּיר מַצָּב שֶׁכָּזֶה.

אֲבָל דַּרְכּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיְתָה לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה וּבְטָחוֹן בַּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּדְבָרֵי חַזַ"ל בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר סח, ב): 'מָה אֲנָא מוֹבַד סָבְרִי מִן בָּרְיֵי, חַס וְשָׁלוֹם, לֵית אֲנָא מוֹבַד סָבְרִי מִן בָּרְיֵי, אֶלָּא (תְּהִלִּים קכא, ב): "עֶזְרִי מֵעִם ה' עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ" [מָה אֲנִי מְאַבֵּד תִּקְוָתִי מִבּוֹרְאִי? חַס וְשָׁלוֹם - אֵינִי מְאַבֵּד אֶת תִּקְוָתִי מִבּוֹרְאִי, עֶזְרִי וְכוּ'].

לְהָרִים אֶת הָאֲבָנִים וּלְנַשְּׁאָן

כְּתִיב (תְּהִלִּים קיח, כב): "אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה" כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקִּיף אָדָם בַּאֲבָנִים שֶׁהֵם הַמַּצָּבִים הַקָּשִׁים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, לִבּוֹ נַעֲשֶׂה כְּאֶבֶן וְכוּ', דֶּרֶךְ הַבּוֹנִים כְּלוֹמַר הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁמְּנַסִּים לְהָכָנֵס לַעֲבוֹדַת ה' לִמְאֹס בַּקָּשָׁיִים הָאֵלּוּ. אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ הֵרִים אֶת הָאֶבֶן הַזֹּאת, וְהָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהַיְנוּ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם - אֵלּוּ הַקָּשָׁיִים שֶׁמָּאֲסוּ בָּהֶם הַבּוֹנִים. וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו - יְשִׁימָנָה לְרֹאשׁ פִּנָּה.

יַעֲקֹב אָבִינוּ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ, שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ אֲבָנִים, צָרִיךְ לָקַחַת אוֹתָן. "וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי" - אֵלּוּ הֵם 'נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם' (ש"ב ז, יד), אֵלּוּ הֵן הַנְּפִילוֹת בְּעִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה, "וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו" - לְאָסְפָן, לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן, וְלָשִׂים אוֹתָן מְרַאֲשׁוֹתָיו.

וְזֶה יְסוֹד הַמַּעֲלָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְמַצָּב שֶׁל חֹשֶׁךְ עָלָיו לִשְׂמֹחַ בּוֹ, כִּי כָּךְ רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא! וּמִכָּל מַחֲשָׁבָה טוֹבָה וְהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁחוֹשְׁבִים וּמִשְׁתַּדְּלִים דַּוְקָא בַּמַּצָּב הַזֶּה - נַעֲשִׂים דְּבָרִים נִפְלָאִים. וְזֶה מַה שֶּׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ מְלַמְּדֵנוּ.

וְזֶה סֵדֶר הַבְּרִיאָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שַׁבָּת עז ע"ב): 'כִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּבְרֵיהֶ שָׁא חֲשׁוֹכָא וְהָדַר נְהוֹרָא', לְפָנֵי הָאוֹר בָּא חֹשֶׁךְ, כַּכָּתוּב (א, ה): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד", הָעֶרֶב וְהַחֹשֶׁךְ - מַקְדִּים אֶת הָאוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. אוּלָם, תָּמִיד הָאוֹר נִמְצָא בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וּכְכָל שֶׁהַחֹשֶׁךְ יוֹתֵר גָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁהַמַּצָּבִים יוֹתֵר קָשִׁים, זֶה סִימָן שֶׁהָאוֹר הַבָּא אַחֲרָיו גָּדוֹל יוֹתֵר.

תְּפִלַּת עַרְבִית - אֵשׁ שׁוֹרֶפֶת הַתַּאֲוֹות

דַּעַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הִיא, אֲשֶׁר תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקָּנוּם, תְּפִלַּת הַשַּׁחַר כְּנֶגֶד תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר, תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּנֶגֶד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, תְּפִלַּת הָעֲרֵב אֵין לָהּ קֶבַע שֶׁהֲרֵי אֵבָרִים וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ מִבָּעֲרֶב קְרֵבִים וְהוֹלְכִים כָּל הַלַּיְלָה (ע״ בְּרָכוֹת כו ע״ב).

וְהָאֵשׁ הַזֹּאת הַשּׁוֹרֶפֶת אֶת הָאֵבָרִים וְהַפְּדָרִים, וַאֲשֶׁר כְּנֶגְדָּהּ הִיא תְּפִלַּת עַרְבִית, מְרַמֶּזֶת גַּם עַל אֵשׁ גֵּרוֹת הַמְּנוֹרָה שֶׁבַּהֵיכָל, וְהִיא נִלְקַחַת גַּם מִמִּזְבַּח הַחִיצוֹן, שֶׁשָּׁם מִתְאַכְּלִים הָאֵבָרִים וְהַפְּדָרִים.

בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳שְׂפַת אֱמֶת׳ מְבָאֵר, שֶׁלָּאֵשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי תְּכוּנוֹת, כֹּחַ הַשּׁוֹרֵף וְכֹחַ הַמֵּאִיר, וְכַמּוּבָן שֶׁלִּשְׁנֵי הַכֹּחוֹת הַלָּלוּ דְּרוּשִׁים שְׁמָנִים וְעֵצִים וּפְתִילוֹת.

הָאֵבָרִים וְהַפְּדָרִים מְרַמְּזִים עַל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת - דְּבָרִים שֶׁל שִׁפְלוּת, עֲצָבוּת, עַצְלוּת, הִתְרַפּוּת וּשְׁאָר חֻלְשׁוֹת שֶׁעָלֵינוּ לְשָׁרְפָן, שֶׁכְּבָיְכוֹל אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, רְצוֹנְךָ לְהַרְגִּישׁ קִרְבָה, אוֹר, אַהֲבָה וּדְבֵקוּת בְּבוֹרֵא עוֹלָם? תְּזֻכֶּה לְזֶה דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ אֵלּוּ דְּבָרִים לִשְׂרֹף, בְּעֵת קְשֵׁי, כְּשֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וְאַתָּה זוֹכֶה לָזֶה, הַיְנוּ שֶׁאַתָּה שׁוֹרֵף אֶת הָאֵבָרִים וְהַפְּדָרִים, רַק כָּךְ תְּזֻכֶּה לְכֹחַ הַמֵּאִיר שֶׁבָּאֵשׁ - אוֹר הַדְּבֵקוּת בְּבוֹרֵא עוֹלָם.

וּמִמֵּילָא מוּבָן מַדּוּעַ עָלֵינוּ לִשְׁמֹחַ בִּקְשָׁיִים וּבִדְבָרִים שֶׁדּוֹרְשִׁים תִּקּוּן. כָּל מַצָּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסוֹבֵב לָאָדָם, צָרִיךְ לַחֲטֹף אוֹתוֹ - לִשְׂמֹחַ בּוֹ.

מֵחֳמַת אֵשׁ הַתַּאֲוֹות - חֲמִימוּת הָעֲבוֹדָה

דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר בִּתְהִלִּים (לט, ד): ״חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי״, ׳תִּבְעַר אֵשׁ, הוּא רֶמֶז לְאֵשׁ הַתַּאֲוֹות, שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ בָּאוּ אֵלָיו, וּכְשֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הַתַּאֲוֹות, זוֹכֶה לַחֲמִימוּת וְקִרְבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּמַצָּב שֶׁל - ׳חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי׳. לְמַצָּב כָּזֶה נִכְנַס יַעֲקֹב אָבִינוּ - חֹשֶׁךְ וְגָלוּת.

וְכֵן מוּבָא בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה׳ (פָּרָשַׁת כִּי תֵצֵא): ׳מָצִינוּ בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמְרוּ לוֹ נְעָרָיו (מְלָכִים-א א, ב): ״יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי לוֹ סֹכֶנֶת״. כִּי אָז הָיָה דָּוִד בִּבְחִינָה זוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ עוֹד שׁוּם תַּאֲוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קט, כב): ״וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי״, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהָרַג הַיֵּצֶר. וְזֶה שֶׁכָּתוּב (שָׁם פָּסוּק א): ״וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יִחַם לוֹ״. וּמִשָּׁרְתָיו הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, הֵבִינוּ זֹאת, וְהָיוּ יְרֵאִים לְבַל יִסְתַּלֵּק חַס וְשָׁלוֹם, דָּוִד הַמֶּלֶךְ, מֵעוֹלָם הַזֶּה, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ עוֹד מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר. וּלְזֶה נָתְנוּ עֵצָה וְתַחְבּוּלָה לְהַמְצִיא לוֹ מִלְחָמָה חֲדָשָׁה, וְנָתְנוּ לוֹ אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית, יוֹתֵר מִשְּׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נָשִׁים שֶׁהַמֶּלֶךְ מַתָּר בָּהֶן, כְּדֵי לְכַבֵּשׁ הַיֵּצֶר שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ, וּבָזֹאת יִתְעַכֵּב עוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה׳; עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

אַף הִתְגַּבְּרוּת חֶלְקִית מְבִיאָה קִרְבַת ה׳

כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה אֶת כָּל זֹאת, מֵבִין שֶׁכָּל הִתְגַּבְּרוּת מְבִיאָה לוֹ קִרְבָה לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָכֵן צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ כְּשֶׁנִּתְקָל בְּמַצָּב שֶׁל לֵב אֶבֶן, כְּשֶׁלִּפְתַּע הַלִּמּוּד נִהְיָה לוֹ קָשֶׁה, אוֹ כְּשֶׁנִּתְקָף בְּקַפְדָנוּת וּכְעָסִים הַמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו, וְהוּא צָרִיךְ לְהִלָּחֵם וּלְהֵאָבֵק כְּדֵי לְהַצְלִיחַ לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ מַחֲשֶׁבֶת כַּף זְכוּת, הוּא בְּדִיּוּק הַמַּצָּב שֶׁיּוֹצֵר חֹם, כִּי אִם לֹא הָיוּ אוֹתָן מִלְחָמוֹת עִם הַיֵּצֶר, לֹא הָיָה זוֹכֶה לְזֶה.

יָדוּעַ מַה שֶּׁכָּתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳בְּאֵר מַיִם חַיִּים׳ וְעוֹד צַדִּיקִים זי״ע, שֶׁאֵין הַהַצְלָחָה תְּלוּיָה בְּנִצָּחוֹן מֵחֶלְטִ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם הִצְלִיחַ לְנַסּוֹת לִשְׂרֹף אֶת הָרַע רַק לְמֶחֱצָה לְשָׁלִישׁ וּלְרָבִיעַ, כְּבָר יוֹצֵר חֹם.

וַעֲבוֹדַת הַשִּׂמְחָה בְּהִתְגַּבְּרוּת נִקְרֵאת "יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם" (תְּהִלִּים קמט, ה), גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ מַצָּב שְׁכִיבָה - "יְרַנְּנוּ", וְלֹא לְהִתְרַפּוֹת מִשּׁוּם יְרִידָה, כִּי דַּוְקָא אָז מְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

עִקַּר הָעֲבוֹדָה - דַּוְקָא כְּשֶׁקָּשֶׁה

מְסֻפָּר כִּי פַּעַם הִבְחִין הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי שָׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל, שֶׁתַּלְמִיד נֶעְדָּר מֵהַיְשִׁיבָה שָׁבוּעַ יָמִים, וְרַבִּי שָׁלוֹם בִּקְּרוֹ בְּבֵיתוֹ, וְהִבְחִין שֶׁהוּא בָּרִיא. וּכְשֶׁבֵּרֵר לְסִבַּת הַהֶעָדְרוּת עָנָהוּ הַבָּחוּר, שֶׁהַשָּׁבוּעַ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לַיְשִׁיבָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ יַמְשִׁיךְ לָבוֹא תְּמִידִין כְּסִדְרָן, וּכְשֶׁתָּבַע רַבִּי שָׁלוֹם לָדַעַת מַדּוּעַ, גִּמְגֵּם הַלָּה, וּלְבַסּוֹף הוֹדָה שֶׁהוּא אוֹהֵד כַּדּוּרֶגֶל וְאֵינוֹ מְסֻגָּל לְהַפְסִיד מִשְׂחָקִים 'חֲשׁוּבִים' הַמִּתְקַיְּמִים בְּשָׁבוּעַ זֶה, וְהוּא חַיָּב לְצָפוֹת בָּהֶם.

בִּקֵּשׁ רַבִּי שָׁלוֹם לְהָבִין אֶת מַהֲלַךְ הַמִּשְׂחָק. וְהִסְבִּיר הַבָּחוּר, כִּי שְׁתֵּי קְבוּצוֹת מִתְמוֹדְדוֹת זוֹ מוּל זוֹ, וְעִקַּר הַהַצְלָחָה הוּא לְהַכְנִיס אֶת הַכַּדּוּר לַשַּׁעַר. וְהַמַּכְנִיס פְּעָמִים יוֹתֵר אֶת הַכַּדּוּר לַשַּׁעַר הוּא הַמְנַצֵּחַ.

אָמַר רַבִּי שָׁלוֹם, אִם כָּךְ, מָה הַבְּעָיָה? הָבָה וְנָבוֹא שְׁנֵינוּ לְשָׁם עַכְשָׁו... וְנַכְנִיס כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים אֶת הַכַּדּוּר לְתוֹךְ הַשַּׁעַר, נְנַצֵּחַ בַּמִּשְׂחָק, וְנַחֲזֹר לַיְשִׁיבָה.

הַנַּעַר גִּחֵךְ בְּמְבוּכָה אַךְ אִלֵּף אֶת רַבּוֹ בִּינָה, הֲלֹא כָּל הָעִנְיָן הוּא לְהַכְנִיס אֶת הַכַּדּוּר כְּשֶׁכֻּלָּם מִתְנַגְּדִים אֵלֶיךָ, וְאַתָּה אֵיכְשֶׁהוּ מִשְׂתַּחֵל פְּנִימָה, וּמַצְלִיחַ לְהַכְנִיס אֶת הַכַּדּוּר לַשַּׁעַר - זֶהוּ הַנִּצָּחוֹן.

אֲזַי עָנָה וְאָמַר רַבִּי שָׁלוֹם: "יִשְׁמְעוּ אָזְנֶיךָ מַה שֶּׁפִּיךָ מְדַבֵּר, וְאַף אֲנִי אוֹמֵר כָּךְ, כָּל הַחָכְמָה הִיא לְהַגִּיעַ לַיְשִׁיבָה כְּשֶׁיֵּשׁ קְשָׁיִ, בַּשָּׁבוּעַ הַבָּא כְּשֶׁכְּבָר אֵין אֶת הַקְּשָׁיִ - זוֹ לֹא חָכְמָה, זֶהוּ אֵינוֹ נִצָּחוֹן. רַק כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַתַּאֲוֹוֹת, וּבְכָל זֹאת לְוַתֵּר וְלָבוֹא לְלִמּוּד - זֶה כָּל הַנִּצָּחוֹן, זוֹ עֲבוֹדַת הַשֵּׁם"!

לְהָרִים אֶת הַמַּבָּט עַל הַלַּיְלָה

לָכֵן כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ קְשָׁיִים וְאַף אֵינוֹ מַצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר, רַק מִשְׁתַּדֵּל, עֶצֶם הַהִשְׁתַּדְּלוּת - הִיא עֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וְזֶה מַה שֶּׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית - שֶׁתִּתֵּן לָנוּ אֶת כָּל הַהִסְתַּכְּלוּת עַל מַצָּב שֶׁל לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, לַהֲרִימוֹ וּלְהַגְבִּיהוֹ.

וְהָאִישׁ אֲשֶׁר נוֹהֵג בְּדֶרֶךְ זוֹ הוּא דָּבוּק לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא בִּבְחִינַת יַעֲקֹב אָבִינוּ, בְּסוֹד (בְּרֵאשִׁית כה, כז): "וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים", כִּפְשׁוּטוֹ מַמָּשׁ.

עִנְיַן לִמּוּד הַתּוֹרָה 'בַּלַּיְלָה'

מוּבָא בָּרַמְבַּ"ם (הִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה פ"ג ה"ג):

'אַף עַל פִּי שֶׁמִּצְוָה לִלְמֹד בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, אֵין אָדָם לוֹמֵד רֹב חָכְמָתוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה'. וּבְוַדַּאי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הֵם כִּפְשׁוּטָם. אֲבָל בְּעֹמֶק הָעִנְיָן אֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד, שֶׁלֹּא רַק לַיְלָה מִבְּחִינַת הַזְּמַן, שֶׁמַּאֲרִיךְ לִלְמֹד גַּם בִּזְמַן שֶׁאֵין לוֹ הַפָּרָעָה, אֶלָּא בְּאוֹר נוֹסָף בַּמַּאֲמָר: 'אֵין אָדָם לוֹמֵד אֶת רֹב חָכְמָתוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה' — הוּא, לִמּוּד בְּמַצָּב שֶׁל קְשִׁי, מַצָּב שֶׁיֵּשׁ לוֹ סֵדֶר שֶׁל לַיְלָה, מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל לַיְלָה, רְגָעִים שֶׁל לַיְלָה, הַכֹּל חָשׁוּךְ, הַכֹּל נֶגְדּוֹ. וְהוּא מִתְגַּבֵּר לִלְמֹד עוֹד לִמּוּד וְעוֹד דַּקָּה, יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְעֲרֵבוּת הַתּוֹרָה.

וְכָךְ כָּתַב רַבֵּנוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ זי"ע (דְּבָרִים כו, יא): 'אִם הָיוּ בְּנֵי אָדָם מַרְגִּישִׁין בְּמִתִיקוּת וַעֲרֵבוּת טוֹב הַתּוֹרָה הָיוּ מִשְׁתַּגְּעִים וּמִתְלַהֲטִים אַחֲרֶיהָ, וְלֹא יֶחְשַׁב בְּעֵינֵיהֶם מְלֹא עוֹלָם כֶּסֶף וְזָהָב לִמְאוּמָה'; אֵיךְ אָדָם יָכוֹל לְהַגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה שֶׁל דְּבֵקוּת בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה? - דַּוְקָא בַּלַּיְלָה, רַק כְּשֶׁקָּשֶׁה לוֹ, לָאו דַּוְקָא כְּשֶׁהַכֹּל מֵאִיר לוֹ וְאֵין לוֹ שׁוּם הַפָּרָעָה מִלָּשֶׁבֶת וְלִלְמֹד.

וְכֵן כְּשֶׁפִּתְאֹם הַכֹּל נִסְתָּם לוֹ, וְאֵינוֹ מֵבִין אֶת הַלִּמּוּד, וְנֶחֱרָד בְּהַבְחִינוֹ שֶׁהוּא עָמֵל עַל שׁוּרָה אַחַת זְמַן רַב מִדַּי, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַפְרִיעִים

אֲחֵרִים מִבֵּית וּמִחוּץ, רוּחָנִי וְגַשְׁמִי, זֶה סִימָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָאִיר לוֹ הָאָרָה גְּדוֹלָה.

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ״ל (קֹהֶלֶת רַבָּה) בַּפָּסוּק (קֹהֶלֶת ב, ט): ״אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִי״ - ׳תּוֹרָה שֶׁלָּמַדְתִּי בְּאַף הִיא עָמְדָה לִי׳, וְהֵינוּ תּוֹרָה שֶׁנִּלְמֶדֶת מִתּוֹךְ מַצָּב שֶׁל קֹשִׁי.

וְזֶהוּ שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב עַרְבִית - מִלְּשׁוֹן עֲרֵבוּת, שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ לַיְלָה, וְהַכֹּל מְעֹרְבָב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קז, כז): ״יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע״, כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁיּוֹשֵׁב בַּחֹשֶׁךְ, זוֹכֶה לַעֲרֵבוּת נְעִימוּת, יְדִידוּת וּמְתִיקוּת הַתּוֹרָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר.

וְזֶהוּ שֶׁאֵין רִנָּה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, דִּכְתִיב (אֵיכָה ב, יט): ״קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת״ (שְׁמוֹת רַבָּה מז, ה). הֵינוּ גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ קֹשִׁי - לָקוּם וּלְרַנֵּן בְּרִנָּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה, בִּבְחִינַת (יְשַׁעְיָה ט, א): ״הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְּאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם״.

וְאָמַר מָרָנָא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע, בַּפָּסוּק (תְּהִלִּים מב, ט): ״יוֹמָם יְצַוֶּה ה׳ חַסְדּוֹ״, כַּאֲשֶׁר הַהַנְהָגָה הִיא בִּבְחִינַת חֶסֶד, בִּחְינַת יוֹמָם, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְשַׁבֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל עִקַּר הַשְׁלֵמוּת בְּסֵיפָא דִּקְרָא: ״וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי״, שֶׁעִקַּר הַשִּׁירָה הוּא בַּלַּיְלָה, וְאֵין הַשִּׁירָה נִשְׁמַעַת אֶלָּא בַּלַּיְלָה, בְּמַצָּב שֶׁל קֹשִׁי.

וּכְמוֹ שֶׁמַּמְשִׁיךְ שָׁם הָרַמְבַּ״ם וְאוֹמֵר: ׳לְפִיכָךְ מִי שֶׁיִּרְצֶה לִזְכּוֹת בְּכֶתֶר שֶׁל תּוֹרָה, יִזָּהֵר בְּכָל לֵילוֹתָיו וְלֹא יְאַבֵּד אֲפִלּוּ אַחַת מֵהֶן בְּשֵׁנָה בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשִׂיחָה, וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן, אֶלָּא בְּדִבְרֵי חָכְמָה וְתַלְמוּד תּוֹרָה. אָמְרוּ חֲכָמִים: אֵין רִנָּה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בַּלַּיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה׳. הָרַמְבַּ״ם רוֹמֵז בִּלְשׁוֹנוֹ הַזָּהָב - ׳אַחַת מִלֵּילוֹתָיו׳, שֶׁלֹּא יְזַלְזֵל אֲפִלּוּ בְּקֹשִׁי הַהִתְגַּבְּרוּת עַל אֵיזֶה עִנְיָן אֶחָד בּוֹדֵד, כִּי בְּעִקְּבוֹת כָּל קֹשִׁי בָּאָה קִרְבַת אֱלֹקִים מְיֻחֶדֶת הַיּוֹצֶרֶת חֹם וּדְבֵקוּת לְבוֹרֵא עוֹלָם.

לְיַעֲקֹב אָבִינוּ הָיוּ חֲמִשָּׁה אֲלָפִים לֵילוֹת שֶׁל אוֹר, ״לַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר״ (תְּהִלִּים קלט, יב) לְלֹא הַפְסָקָה, בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, אֲבָל אַחַר כָּךְ הֵבִיא עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁבְעַת אֲלָפִים לֵילוֹת שֶׁאָמַר עֲלֵיהֶם ״וְקֶרַח בַּלָּיְלָה וַתִּדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינָי״ - הִרְגִּישׁ קְרִירוּת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן תִּקֵּן חֲמִשָּׁה עָשָׂר מִזְמוֹרֵי שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבַּתְּהִלִּים (ב״ר סח, יא), שֶׁמְּרַמְּזִים עַל מִלְחֶמֶת הָאָדָם בְּיִצְרוֹ.

וְיַעֲקֹב שִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִצִּילוֹ מִלָּבָן, כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ (לֹא, מב): ״וַתַּחֲלֹף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים״, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (ב״ר עג, ט): מוֹנִים - מֵאָה פְּעָמִים, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הַיִּרְאָה, שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (מְנָחוֹת מג ע״ב) בַּפָּסוּק (דְּבָרִים י, יב): ״מָה ה׳ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה״ - ׳אַל תִּקְרֵי מָה אֶלָּא מֵאָה׳. הֵינוּ שֶׁרָצָה לָבָן לַחֲטֹף אֶת כָּל קְדֻשָּׁתוֹ.

יַעֲקֹב אָבִינוּ אָמַר (עִי׳ אִיּוֹב ג, כו): ״לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז״, וּבְכָל הַזְּמַן הַזֶּה הָיָה יַעֲקֹב בְּחֹשֶׁךְ גָּמוּר - הִרְגִּישׁ שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד, אֲבָל אָמַר ״מֵאַיִן יָבוֹא עֶזְרִי״ (תְּהִלִּים קכא, א), שֶׁהָיָה דָּבוּק בְּבוֹרֵא עוֹלָם, וְהֶרְאָה גַּם לָנוּ כֵּיצַד נִתָּן לְרוֹמֵם אֶת הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת ׳שִׁיר הַמַּעֲלוֹת׳ מִלְּשׁוֹן מַעֲלָה, שֶׁלֹּא נַחֲשֹׁב שֶׁבְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה יוֹתֵר טוֹב. אַדְרַבָּה! דַּוְקָא עַכְשָׁו תִּקֵּן שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, לְהוֹרוֹת, שֶׁכָּל הַקֹּשִׁי שֶׁעָבַר עָלָיו זֶהוּ מַצָּב שֶׁל עֲלִיָּה.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּנוּ בַּגָּלוּת

מוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹ״ר כג, ה) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד, ח): ״אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי, תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן, מִמְעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים״. ׳הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה, מִטִּיט וּלְבֵנִים לְקַחְתִּיךְ וַעֲשִׂיתִיךְ כַּלָּה וְכוּ׳, גְּלִיתֶם מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא לְבָנוֹן מִפָּנַי קְדֻשַּׁת שְׁמִי עָשִׂיתִי, וְעִמִּי אַתֶּם חוֹזְרִים,

הָדָא הוּא דִּכְתִיב: 'אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי' - מִן הַמַּלְכֻיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ לְבָנוֹן'.

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיא אֶת הָאָדָם לְגָלוּת, הוּא אוֹמֵר לוֹ כִּבְיָכוֹל: "אַתָּה בָּא אִתִּי", כִּי כָּל הַגָּלוּת הִיא גִּלּוּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהָאָדָם יַשִּׂיג עוֹד וְעוֹד בְּתוֹךְ הַקֹּשִׁי, שֶׁזּוֹ עֲבוֹדָה מְיֻחֶדֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר בִּלְעָדֶיהָ.

וְאוֹמֵר הַכָּתוּב: "תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה", עִנְיַן הָאֱמוּנָה שֶׁהָאָדָם מַאֲמִין שֶׁגַּם מֵצַב הַלַּיְלָה הוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת "וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת" (תְּהִלִּים צב, ג), וְלֶעָתִיד לָבוֹא נִרְאֶה, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל הִצְטָרֵף לִבְנְיַן הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ 'תָּשׁוּרִי', שֶׁנִּשְׁוָרֵר שִׁיר עַל הַלֵּילוֹת הָהֵם.

לְבַסּוֹף נִשְׁוָרֵר שִׁירָה עַל הַקְּשָׁיִים שֶׁהָיוּ

גַּם דָּרְשׁוּ עַל 'מֵרֹאשׁ אֲמָנָה' - אֲמָנָה הוּא הַר גְּבוֹהַּ, הַנִּקְרָא טוּרֵי אַמְנוֹן (גִּטִּין ח' ע"א) וְנִמְצָא בְּפִתְחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֶּעָתִיד לָבוֹא, כָּל יִשְׂרָאֵל יַעַמְדוּ עָלָיו וְיָשִׁירוּ עַל 'הַלֵּילוֹת' הַקָּשִׁים שֶׁעָבְרוּ עַל כָּל יְהוּדִי, וּמוּבָא בְּשֵׁם הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִבֶּעלְזְא זי"ע וּמֵעוֹד צַדִּיקִים, שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל יַעֲלֶה עַל אוֹתוֹ הַר, וְאָז יִרְאוּ הַכֹּל, שֶׁכָּל הַקֹּשִׁי שֶׁעָבַר עַל כָּל יְהוּדִי בְּחַיָּיו, נֶהֱפָךְ לְשִׁיר חָדָשׁ, וְיַגִּלּוּ אֵיזֶה אוֹר הִסְתַּתֵּר תַּחַת מֵצַב הַקֹּשִׁי, וְזוֹ הַכַּוָּנָה "תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה", הַכֹּל זֶה שִׁיר - שִׁיר לְבוֹרֵא עוֹלָם.

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים קכט, א): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל", כְּשֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ צָרְרוּנִי, שֶׁהַצָּרוֹת מַקִּיפוֹת אוֹתִי - צָרִיךְ לָשִׁיר עַל זֶה וּלְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַכְשָׁו אָנוּ נִמְצָאִים כְּבָר בְּסִיּוּם הַגָּלוּת, וְנוֹדָע, שֶׁבְּסִיּוּם שֶׁל כָּל עִנְיָן, כְּגוֹן בְּסוֹף לֵיל שָׁבוּעוֹת אוֹ לֵיל הַסֵּדֶר מְנַסִּים לְהַסְפִּיק 'וְלַחֲטֹף' עוֹד אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה בָּעִנְיָן הַמְיֻחָד לְאוֹתוֹ לַיְלָה. כִּי מַרְגִּישִׁים שֶׁאֵלּוּ הֵם הָרְגָעִים הָאַחֲרוֹנִים, כָּךְ לֶעָתִיד לָבוֹא בְּרֶגַע הַסִּיּוּם, תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה, עַם יִשְׂרָאֵל יִצְעַק לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "הָבֵא נָא לָנוּ עוֹד מַצָּבֵי קֹשִׁי, עוֹד אֵיזֶה עִנְיָן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, כִּי דַּוְקָא כָּךְ נוּכַל לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר לְבוֹרֵא עוֹלָם".

לְהַחְשִׁיב אֶת הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת לַיְלָה

טָעוּת נְפוֹצָה הִיא, הַגּוֹרֶמֶת לְהַבִּיט לֹא נָכוֹן עַל קֹשִׁי בִּכְלָל, הַיֵּצֶר מְפַתֶּה: "טוֹב, עַכְשָׁו הֲרֵי אֵינְךָ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה רוֹאֶה שֶׁהַכֹּל סָתוּם, הַתְּפִלָּה קָשָׁה לְךָ, אַתָּה מַרְגִּישׁ שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה כְּעָסִים, הַרְבֵּה בִּלְבּוּלִים' וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק (שְׁמוֹת יז, ט): "וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר", זֶה פִּתּוּי שֶׁל הַיֵּצֶר: מָחָר! לֹא הַיּוֹם... הַיּוֹם אֵינְךָ יָכוֹל, וְזֶהוּ רִפְיוֹן וּקְרִירוּת שֶׁמַּכְנִיס יֵצֶר הָרָע, הָרוֹצֶה לְהַעֲלִים אֶת הָרְאִיָּה הַנְּכוֹנָה עַל הַלַּיְלָה, אוּלָם יַעֲקֹב אָבִינוּ גִּלָּה, שֶׁדַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לַיְלָה, צָרִיךְ לְיַקֵּר וּלְחַבֵּב כָּל קֹשִׁי, וְדַוְקָא אָז לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הִשְׁתַּדְּלוּת לְהִתְגַּבֵּר וְכוּ', זוֹ דַּוְקָא הָעֲבוֹדָה הַגְּדוֹלָה, יוֹתֵר מֵהַמַּצָּב הַקּוֹדֵם.

וְכֵן מוּבָא בְּאָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן (פֶּרֶק ג'): "אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה בְּשָׁעַת הָרֶוַח אַל תָּשׁוּב לְךָ בְּשָׁעַת הַדְּחָק. לְפִי שֶׁטּוֹב לוֹ לָאָדָם דָּבָר אֶחָד בְּצַעַר מִמֵּאָה בְּרֶוַח".

לֹא לִבְרֹחַ בְּעֵת הַנְּפִילָה

גַּם כְּשֶׁנּוֹפְלִים, מוּבָא מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ מִלּוּבְּלִין זי"ע עַל הַכָּתוּב: "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם", הַיְנוּ שֶׁלֹּא תַּתִּירוּ אֶת הַקֶּשֶׁר עִם הָרִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם גַּם אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם - אַחֲרֵי הַנְּפִילוֹת, תָּמִיד יֵשׁ לִזְכֹּר מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה מִמֶּנִּי עַכְשָׁו, אֲפִלּוּ אִם נָפַלְתִּי, נִכְשַׁלְתִּי, כָּעַסְתִּי וּבִשְׁאָר עִנְיָנִים שֶׁלֹּא הָיִיתִי צָרִיךְ לִפְעֹל כָּךְ וְכָךְ. אֲבָל עַכְשָׁיו... בָּרֶגַע הַזֶּה, אֵין וְעַתָּה אֶלָּא לְשׁוֹן תְּשׁוּבָה (ב"ר כא, ו), תָּמִיד לַחֲשֹׁב, מָה עַכְשָׁיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה, וְלָכֵן לֹא נַתִּיר אֶת קֶשֶׁר הַדְּבֵקוּת גַּם אַחֲרֵי הַנְּפִילָה.

לֹא לְחַכּוֹת לַסּוֹף

"קוּמִי רְנִי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֹרוֹת", עִקַּר מַעֲלַת הָרִנָּה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא דַּוְקָא בְּרֹאשׁ אַשְׁמֹרוֹת, בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה, לֹא לְחַכּוֹת לַסּוֹף, כְּשֶׁכְּבָר הַלַּיְלָה עוֹבֵר, שֶׁאָז כְּבָר אֵין מַה לְרַנֵּן, אֶלָּא בְּרֹאשׁ אַשְׁמֹרוֹת, "יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם" עַל זֹאת שֶׁהֵם עוֹבְדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּם כָּךְ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, שֶׁהוּא עִנְיַן שֶׁל נְפִילָה, וְשִׁירָה אֵינָהּ רַק בַּפֶּה, אֶלָּא גַּם כְּשֶׁבַּלֵּב מִתְרוֹנֵן הוּא יוֹדֵעַ בְּסִפּוּק, הִנֵּה הִתְגַּבַּרְתִּי, הִנֵּה הִשְׁתַּדַּלְתִּי, וְאַף שֶׁמַּמָּשׁ קָשֶׁה לִי, אֲבָל אֲנִי מְחַזֵּק בְּלִבִּי אֶת הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה הַכֹּל לְטוֹבָה מִתּוֹךְ אַהֲבָה שֶׁאֵינָהּ נִכֶּרֶת.

וְזֶה כָּל עִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. וְהוּא כַּנַּ"ל, כִּי מִטָּה הִיא מַצָּב שֶׁל שְׁכִיבָה שֶׁכֻּלָּם נִגְּדוֹ, וְאָז הוּא מְכַלֶּה אֶת כָּל הַמַּזִּיקִים, בָּזֶה שֶׁדַּיְקָא אָז הוּא אוֹמֵר "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד"! וְרַבֵּנוּ הָאֲרִיזַ"ל אוֹמֵר בְּשֵׁם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַקְּרִיאָה מְכַלָּה אֶלֶף מֵאָה עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מַזִּיקִים, כִּי כְּשֶׁאָדָם חַי בַּמַּחֲשָׁבָה הַזֹּאת, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ עָצוּם לְהַפִּיל כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מַזִּיקִים (תְּהִלִּים צא, ז): "יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ".

תּוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק

יָדוּעַ מַעֲלַת לְמוּד הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק, וּכַמְבֹאָר בַּגְּמָרָא (סוֹטָה מט ע"א), וּכְבָר הִזְכַּרְנוּ שֶׁדְּחָק אֵינוֹ רַק מַצָּב שֶׁל עֹנִי וְקֹשִׁי כַּלְכָּלִי, אֶלָּא כָּל מִינֵי מַפְרִיעִים הַדּוֹחֲקִים אֶת הָאָדָם, כְּגוֹן שֶׁלֹּא מֻבִין אֶת הַלְּמוּד אוֹ שֶׁאָר מוֹנְעִים. וּכְבָר כָּתְבוּ צַדִּיקִים, וּבְמֻיָּחָד הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זי"ע, שֶׁהַיֵּצֶר מַכְנִיס לָאָדָם עַצְבוּת וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה הַסִּבָּה שֶׁהוּא נִמְצָא בַּמַּצָּב הַזֶּה, הוּא לֹא יוֹדֵעַ לְהַסְבִּיר, הַיֵּצֶר הָרָע מְסוֹבֵב לוֹ: כֵּן, הוּא עָצוּב בִּגְלַל סִבָּה מְסֻיֶּמֶת, אֲבָל יֵשׁ עַצְבוּת בְּלִי סִבָּה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַכְנִיס אוֹתָנוּ לְמַצָּב כָּזֶה בְּדוֹרֵנוּ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁנִּתְגַּבֵּר בַּמַּצָּב הַזֶּה דַּוְקָא, כָּל מַחֲשָׁבָה וְכָל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ זְמַן, הוּא בְּדִיּוּק הַתִּקּוּן, וְרַק כָּךְ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְמָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה מֵאִתָּנוּ.

הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (סַנְהֶדְרִין צב ע"א): 'אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל בַּיִת שֶׁאֵין דִּבְרֵי תוֹרָה נִשְׁמָעִים בּוֹ בַּלַּיְלָה אֵשׁ אוֹכַלְתּוֹ'; וּלְפִי דַּרְכֵּנוּ הַנַּ"ל יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁאִם אָדָם לֹא מִתְחַזֵּק לִלְמֹד תּוֹרָה גַּם כַּאֲשֶׁר הוּא בִּבְחִינַת לַיְלָה, בְּוַדַּאי אֵשׁ אוֹכַלְתּוֹ, זוֹ אֵשׁ יֵצֶר הָרָע, הַכֹּחוֹת הַמַּפְרִיעִים, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ (שָׁם ק' ע"א): 'כָּל הַמַּשְׁחִיר פָּנָיו עַל דִּבְרֵי תוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבְהִיק זִיווֹ לָעוֹלָם הַבָּא'. הַמְנַדֵּד שֵׁנָה, הוּא כִּמְסַלֵּק מַצַּב הַשֵּׁנָה, הַשְׁכִּיבָה וְהַנְּפִילָה, כִּי רַק עַל יְדֵי הַשְׁחָרַת הַפָּנִים מַגִּיעִים אֶל הָאוֹר.

לֹא לְהַפְסִיק מֵהָרֶצֶף

אָסוּר לְהַפְסִיק מֵרֶצֶף הַלִּמּוּד וְהַדְּבֵקוּת, וְשֵׁנָה הִיא מַצָּב שֶׁל הַפְסָקָה, כִּי 'יוֹשֵׁב בָּטֵל כְּיָשֵׁן דָּמֵי' (מָגֵן אַבְרָהָם אוֹרַח חַיִּים סִימָן תקפג), וּכְמוֹ שֶׁיְּדוּעַ מַעֲלַת אֲמִירַת תִּקּוּן חֲצוֹת בְּבַּלְגּוּת לֵילְיָא, וְאַף שֶׁהַמַּעֲלָה הִיא לְקַיְּמָהּ כִּפְשׁוּטָהּ, אֲבָל בְּדֶרֶךְ רֶמֶז אֶפְשָׁר לְקַיְּמָהּ בְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה, שֶׁהוּא קָם בְּאֶמְצַע 'הַלַּיְלָה', בְּשִׁיא הַנְּפִילָה וּבְתֻקֶף הַקֹּשִׁי, וְאָז דַּוְקָא עוֹבֵד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד - זֶה תִּקּוּן חֲצוֹת (הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִלּוּבְלִין זי"ע).

טַל שֶׁל תְּחִיָּה

מוּבָא בַּגְּמָרָא (כְּתֻבּוֹת קיא ע"ב): 'מִקְרָא אַחֵר אֲנִי דּוֹרֵשׁ דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה כו, יט): "כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל" - 'כָּל הַמְּשִׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ וְכָל שֶׁאֵין מְשִׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר תּוֹרָה אֵין אוֹר תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ'. זֶה הַטַּל שֶׁל תְּחִיָּה שֶׁהַמֵּתִים עֲתִידִים לְהַחָיוֹת עַל יָדוֹ. וּמוּבָא, שֶׁהָרִיר שֶׁיּוֹצֵא מִפֶּה הָאָדָם שֶׁנּוֹרָדָם עַל הַסֵּפֶר בְּעֵת לִמּוּדוֹ בַּעֲיָפוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל כָּךְ מְחַבֵּב אֶת הָרִיר הַזֶּה, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ טַל שֶׁל תְּחִיָּה לֶעָתִיד לָבוֹא, וְהָרֶמֶז לְעִנְיָנֵינוּ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם כְּבָר בָּא לִלְמֹד תּוֹרָה, וְהוּא

נוֹפֶל וְנִרְדָּם, הַיְנוּ שֶׁנִּכְנָס לְמַצָּב שֶׁל קֹשִׁי, וְאַף יוֹצֵא לוֹ רִיר - הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מַצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר, אוּלַי מַצְלִיחַ קְצָת... כְּאִלּוּ נֶחֱלָשׁ... וּבְכָל זֹאת נֶאֱבָק בַּמֶּה שֶׁיָּכוֹל, אֲפִלּוּ קְצָת, זֶה טַל שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים, זֶה כֹּחַ עָצוּם, וְזֶהוּ תְּחִלַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה.

לְהִתְנַעֵר דַּוְקָא מִתּוֹךְ הַנְּפִילָה

אֵצֶל עֵשָׂו, כְּשֶׁרָאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְפִילָה, אָמַר: "הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת" (כה, לב), בְּרֶגַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְפִילָה הוּא מַרְגִּישׁ בְּזֶה מִיתָה, אֲבָל אֵצֶל יַעֲקֹב, בְּחִינַת עַם יִשְׂרָאֵל, הַתּוֹרָה מְלַמֶּדְתֵּנוּ, וְרַבּוֹתֵינוּ מְגַלִּים לָנוּ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִפְגָּשׁ עִם נְפִילָה, יֵדַע שֶׁדַּוְקָא מִזֶּה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה תְּחִיַּת הַמֵּתִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁנַּגְבִּיהַּ אֶת הַהִסְתַּכְּלוּת, וְכָךְ דָּרְשׁוּ עַל הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נב, ב): "הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי" - כְּשֶׁאָדָם חָשׁ שֶׁהוּא נִמְצָא בֶּעָפָר, קֻדַּם כָּל הִתְנַעֵר!

הַיֵּאוּשׁ זֶה הַמַּצָּב הַיּוֹתֵר קָשֶׁה שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם. יָדוּעַ מַה שֶּׁרַבִּי נַחְמָן הָיָה אוֹמֵר, תָּמִיד לְהִתְרוֹמֵם, וְלִשְׂמֹחַ, וְלָדַעַת מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה מִמֶּנִּי עַכְשָׁו - זֹאת עָלַי לַעֲשׂוֹת. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה שֶׁאֶהְיֶה שָׂמֵחַ עַכְשָׁו, אֲפִלּוּ שֶׁזֶּה קָשֶׁה לִי - אֶשְׁתַּדֵּל בָּזֶה.

וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז נִרְאֶה לוֹמַר בְּהָא דְּאָמְרוּ (בְּרָכוֹת יד ע"א): 'כָּל הַמַּשְׁבִּיעַ עַצְמוֹ מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְלָן אֵין מְבַשְּׁרִין אוֹתוֹ בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת'. כְּשֶׁהוּא בָּא לִישֹׁן, וְשֶׁנָּה רוֹמֶזֶת עַל מַצָּב שֶׁל נְפִילָה, אִם הוּא מַשְׁבִּיעַ אֶת עַצְמוֹ אָז, וּנְפִילָתוֹ הִיא מִתּוֹךְ דִּבְרֵי תוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁהוּא נֶאֱבָק מִתּוֹךְ הַדְּחָק - אֵין מְבַשְּׁרִין אוֹתוֹ בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת, הַיְנוּ שֶׁהוּא לֹא יִפֹּל מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כִּי זֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה - לְהִתְגַּבֵּר עַל קְשָׁיִים, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לָזֶה הוּא עוֹבֵד ה' בֶּאֱמֶת, וּמִמֵּילָא לֹא תִּהְיֶינָה לוֹ שׁוּם נְפִילוֹת, אַשְׁרֵי לוֹ.

סִפּוּרוֹ שֶׁל יֶלֶד הַפְּלָדָה

בַּסֵּפֶר 'שְׁאִיפוֹת' (לְרַבִּי יִצְחָק הַרְשְׁקוֹבִיץ שְׁלִיטָ"א) מְסֻפָּר שֶׁבִּישִׁיבָה מְסוּיֶּמֶת לְבַחוּרִים שֶׁזְּקוּקִים לְיוֹתֵר עֶזְרָה, הָיָה תַּלְמִיד אֶחָד שֶׁהִתְקוֹטֵט תָּדִיר עִם הָאֲחֵרִים. וְאִלּוּ שֶׁהָיוּ חֲזָקִים הֵימֶנּוּ, הִכּוּהוּ, וְכָךְ נִמְשַׁךְ הַדָּבָר, עַד שֶׁיּוֹם אֶחָד חָשַׁב, לָמָּה עָלַי לִהְיוֹת הַמֻּכֶּה? אֶתְאַמֵּן וְאוּכַל לְהַחְזִיר מָנָה אַחַת אַפַּיִם! וְכָךְ אָמְנָם עָשָׂה, וְהִתְחַזֵּק מְאֹד עַד שֶׁכֻּבָּה בְּפִי חֲבֵרָיו: נַעַר הַפְּלָדָה.

אַחַר כָּךְ עָלָה בְּדַעְתּוֹ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהִצְלִיחַ לְהִתְאַמֵּן בְּאִגְרוּף, כָּךְ יַצְלִיחַ גַּם בְּלִמּוּד, וְאַף שֶׁעַד אָז הָיָה לוֹ קָשֶׁה מְאֹד, הִתְחִיל לִלְמֹד בְּהַתְמָדָה וּבְהַשְׁקָעָה, וְהִצְלִיחַ מְאֹד בְּלִמּוּדִים, וְעַכְשָׁו כְּבָר הֱעֲרִיצוּהוּ חֲבֵרָיו וְלֹא רַק פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ. וּפַעַם כְּשֶׁהִתְוַכְּחוּ עִמּוֹ חֲבֵרָיו, וּשְׁאָלוּהוּ: "אֵיךְ אַתָּה כֹּה מַצְלִיחַ בְּכָל דָּבָר"? אָמַר לָהֶם: "אַתֶּם אֵינְכֶם רוֹצִים לְהַצְלִיחַ וַאֲנִי רָצִיתִי לְהַצְלִיחַ, לָכֵן הִצְלַחְתִּי". הִתְפַּתֵּחַ וְכוּחַ שָׁלֵם: "גַּם אָנוּ רָצִינוּ לְהַצְלִיחַ!" וְהוּא בְּשֶׁלּוֹ: "אַתֶּם לֹא רוֹצִים"!

כְּשֶׁשָּׁמַע רַבָּם עַל הַוּכּוּחַ, בִּקֵּשׁ לְסַפֵּר לָהֶם סִפּוּר: כְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד, בִּקַּרְתִּי פַּעַם אֶת סָבִי וְרָאִיתִי בְּיָדוֹ מַשֶּׁהוּ מוּזָר. שְׁאַלְתִּיו לְפִשְׁרוֹ, עָנָה לִי: 'זֶה גֹּלֶם, וּבִפְנִים יֵשׁ פַּרְפַּר, הֶעָתִיד לָצֵאת לָאֲוִיר הָעוֹלָם'. כְּשֶׁבִּקַּשְׁתִּי שֶׁיִּתְּנוֹ לִי, אָמַר הַסָּבָא: "לֹא תוּכַל לִשְׁמֹר עָלָיו כָּרָאוּי". וּכְשֶׁהִתְעַקַּשְׁתִּי, הִתְנָה עִמִּי שֶׁלֹּא אֶגַּע בּוֹ עַד שֶׁיֵּצֵא מֵעַצְמוֹ, וְלֹא אֲנַסֶּה לַעֲזֹר לוֹ אֲפִלּוּ בִּמְעַט, הִסְכַּמְתִּי. וְשָׁאַלְתִּי בְּמָה הָעִנְיָן? אָמַר לִי: "עוֹד מְעַט הַפַּרְפַּר יִלָּחֵם בַּגֹּלֶם, יִתְחַזֵּק, וְאָז הוּא יָעוּף". וּמֵאָז שֶׁקִּבַּלְתִּי אֶת הַגֹּלֶם הָיוּ כָּל מַעְיָנַי נְתוּנִים לַגֹּלֶם וּלְהִתְפַּתְּחוּתוֹ. בֹּקֶר אֶחָד הִבְחַנְתִּי שֶׁהַגֹּלֶם מִתְנוֹעֵעַ, הֶחְלַטְתִּי שֶׁאֲנִי חַיָּב לָדַעַת מַה קּוֹרֶה, וְהִנֵּה אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ שֶׁאֵט אֵט הַקְּלִפּוֹת נוֹפְלוֹת מִסָּבִיב, וְהַפַּרְפַּר הַיָּפֶה עִם שְׁלַל צְבָעָיו נִלְחָם כָּל כָּךְ לָצֵאת לָאֲוִיר הָעוֹלָם, חֲצִי שָׁעָה, שָׁעָה, שְׁעָתַיִם...

זָכַרְתִּי שֶׁסָּבָא אָמַר לִי לֹא לָגַעַת, אֲבָל אֲנִי פָּשׁוּט רִחַמְתִּי עַל הַפַּרְפַּר, שָׁבַרְתִּי אֶת הַקְּלִפָּה וְתֵכֶף הִשְׁתַּחְרֵר הַפַּרְפַּר וְעָף כְּלַפֵּי מַעְלָה. לֹא עָבַר זְמַן קָט, וְהַפַּרְפַּר צָנַח לְמַטָּה וְהִתְרַסֵּק. לֹא יָדַעְתִּי אֶת נַפְשִׁי מֵרֹב צַעַר, בָּאתִי לְסָבָא,

וְהֵשַׂחְתִּי אֶת צַעֲרִי שֶׁהַפַּרְפָּר בְּקֹשִׁי הִסְפִּיק לְחָיוֹת, כִּתְגוּבָה אָמַר לִי סַבָּא: "נָכוֹן שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ לֹא לָגַעַת בּוֹ"? "הֲלֹא הִזְהַרְתִּיךְ לְהַשְׁאִירוֹ כָּךְ, וְלָמָּה נָגַעְתְּ"?

"עַכְשָׁו אַסְבִּיר לְךָ, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַפַּרְפָּר, בְּרָאוֹ עִם כְּנָפַיִם חֲלָשׁוֹת וַעֲטָפוֹ בְּמַעֲטֶפֶת קָשָׁה, וּכְשֶׁיֵּאָבֵק לָצֵאת יִתְחַשֵּׁל וְיִתְחַזְּקוּ כְּנָפָיו וְכָךְ תִּהְיֶינָה לוֹ כְּנָפַיִם חֲזָקוֹת לָעוּף וְלִפְרֹחַ, אֲבָל אַתָּה רִחַמְתָּ עָלָיו וְהֵסַרְתָּ מֵעָלָיו אֶת הָעֲטִיפָה הַקָּשָׁה כְּדֵי לְהָקֵל עָלָיו, אֲבָל בָּזֶה הָרַגְתָּ אוֹתוֹ"...

וְהַנִּמְשָׁל, לְכָל אָדָם בָּרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲטֶפֶת קְשִׁיחָה שֶׁהֵם הַקְּשָׁיִים שֶׁלּוֹ, וְכָל הַצָּלָחָתוֹ הִיא כְּשֶׁהוּא נִלְחָם בָּהֶם, וְאָז מִתְחַזֵּק. הַפַּרְפָּר, לֹא יוֹדֵעַ מַה מְּחַכֶּה לוֹ בַּחוּץ, אֲבָל אַתֶּם לוֹמְדִים תּוֹרָה, אָסוּר לָכֶם לְהִבָּהֵל מֵהַקְּשָׁיִים.

הַהִתְחַזְּקוּת מִתְּפִלַּת עַרְבִית

וְזֹאת לָמַדְנוּ מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ. וּבִפְרָט כְּשֶׁמִּתְחַזְּקִים בִּתְפִלַּת עַרְבִית, וּכְכָל שֶׁמִּתְחַזְּקִים בַּעֲבוֹדָה זוֹ - מַצְלִיחִים יוֹתֵר.

אֶת תְּפִלַּת עַרְבִית אָנוּ פּוֹתְחִים בְּמִזְמוֹר (תְּהִלִּים מִזְמוֹר קלד): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' הָעֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת". הַיְנוּ בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדוֹת לְבָרֵךְ לַה', גַּם כְּשֶׁעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בַּלֵּילוֹת.

וְכֵן בְּסִיּוּם תְּפִלַּת עַרְבִית, אָנוּ אוֹמְרִים: (תְּהִלִּים מִזְמוֹר קכא): "שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי". אֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיוּ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁהִקִּיפוּהוּ כְּהָרִים. עַל הַפָּסוּק: "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם", אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (סַנְהֶדְרִין צה ע"ב): 'אֵין פְּגִיעָה אֶלָּא תְּפִלָּה', מַה זּוֹ פְּגִיעָה? פְּגִיעָה הִיא הַהֶפֶךְ מִמַּצָּב טוֹב, וְהוּא הָפַךְ אוֹתוֹ לְמַצָּב שֶׁל תִּקּוּן, וְזֶהוּ שֶׁיַּעֲקֹב 'תִּקֵּן' תְּפִלַּת עַרְבִית - לֹא לְהִתְפַּעֵל מִבְּחִינַת לַיְלָה וְעַרְבִית. וְזֶהוּ "וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם" - אַל יְהִיֶה לִבְּךָ חָלוּק עַל ה'מָּקוֹם', כִּי זֶה הַמַּצָּב שֶׁאַתָּה נִמְצָא בּוֹ.

אֵין לִבְרֹחַ מִן הַצַּעַר

מָרָן אוֹר שִׂבְעַת הַיָּמִים, הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע אָמַר (בְּסֵפֶר הַקָּדוֹשׁ 'תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף' פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח): 'מִי שֶׁרוֹצֶה לִפְטֹר מֵהַצַּר וְהַמַּצַּר וְהוּא נוֹסֵעַ אַחֲרָיו, מָשָׁל לְאִשָּׁה יוֹלֶדֶת שֶׁהָלְכָה לִמָּקוֹם אַחֵר, לִפְטֹר מֵחֲבֶלֵי לֵדָה וְהַצַּעַר הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ. וְעֵצָה הַיְעוּצָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִפָּטֵר מֵהַצַּעַר. וְזֶה שֶׁכָּתוּב עַל הַפָּסוּק מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ' (הוּבָא בְּכֶתֶר שֵׁם טוֹב סִימָן קט).

אָמְנָם מוּבָא בַּגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין קז ע"א) אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לְעוֹלָם אַל יָבִיא אָדָם עַצְמוֹ לִידֵי נִסָּיוֹן, שֶׁהֲרֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הֵבִיא עַצְמוֹ לִידֵי נִסָּיוֹן וְנִכְשַׁל'. כִּי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי הִשְׁתַּדְּלֻיּוֹת שֶׁלֹּא יָבוֹא לְכַתְּחִלָּה לִידֵי קֹשִׁי וְנִסָּיוֹן. אֲבָל כְּשֶׁבָּא עָלָיו קֹשִׁי, אַל יִבְרַח מִמֶּנּוּ, וַאֲפִלּוּ יִתְּנוּ לוֹ כָּל הוֹן שֶׁבָּעוֹלָם לֹא יָוֵתֵר עַל שׁוּם קֹשִׁי וּמֵצַר, כִּי דַּוְקָא אָז זוֹכִים לִבְחִינַת "עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ".

עַד הֵיכָן עוֹלִים כַּאֲשֶׁר יֵשׁ קְשָׁיִים

מוּבָא בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'דֶּגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם' (הַקְּטַע הָרִאשׁוֹן מִפָּרָשָׁתֵנוּ): 'וַיֵּלֶךְ חָרָנָה, הַיְנוּ שֶׁנּוֹפֵל לְקַטְנוּת. וּכְשֶׁמַּרְגִּישׁ בְּזֶה, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, הַיְנוּ שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל עַל זֶה לְהַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, הַיְנוּ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם וְכוּ', וְאָז וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, הַיְנוּ שֶׁהַיְרִידָה שֶׁהִיא מֻצָּב אַרְצָה, הוּא סֻלָּם לַעֲלוֹת אַחַר כָּךְ לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, כַּיָּדוּעַ זֶה שֶׁהַיְרִידָה צֹרֶךְ עֲלִיָּה. וְזֶהוּ וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה שֶׁמַּגִּיעַ לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים כֻּלָּם מִתְנַהֲגִים כָּךְ, עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יְרִידָה וְהַיְרִידָה הוּא צֹרֶךְ עֲלִיָּה'; עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ.

"וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו וְכוּ' כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ". הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבְטִיחַ לוֹ, שֶׁגַּם כְּשֶׁיִּהְיֶה בְּמַצָּב שֶׁל לַיְלָה, אִם יַעַבְדֵנוּ כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמּוֹ וִירוֹמְמֵהוּ.

"וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי". יָדַעְתִּי מֵחֲשִׁיבוּת הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת לַיְלָה וְקִשְׁי, בִּבְחִינַת מְקֻדָּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר. שֶׁגַּם בִּבְחִינַת 'סֵתֶר' אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל הוּא שֵׁם שָׁמַיִם, אֲבָל "אָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי" - לֹא יָדַעְתִּי עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מַגִּיעִים, כִּי לֹא הִגַּעְתִּי לְתַכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁבָּזֶה.

הַסְּגֻלָּה הַנִּפְלָאָה לְהָסִיר הַדִּינִים

כְּבָר הִזְכַּרְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים אֶת לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ, רַבֵּנוּ חַיִּים מִוואלוֹזִ'ין זי"ע (נֶפֶשׁ הַחַיִּים שַׁעַר ג, פֶּרֶק יב): 'וּבֶאֱמֶת הוּא עִנְיָן גָּדוֹל וְסֻגָּלָה נִפְלָאָה לְהָסִיר וּלְבַטֵּל מֵעָלָיו כָּל דִּינִין וּרְצוֹנוֹת אֲחֵרִים שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִשְׁלֹט בּוֹ וְלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם רֹשֶׁם כְּלָל. כְּשֶׁהָאָדָם קוֹבֵעַ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר הֲלֹא ה' הוּא הָאֱלֹקִים הָאֱמִתִּי, וְאֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ שׁוּם כֹּחַ בָּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָל, וְהַכֹּל מָלֵא רַק אַחְדוּתוֹ הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּמְבַטֵּל בְּלִבּוֹ בְּטוּל גָּמוּר וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל שׁוּם כֹּחַ וְרָצוֹן בָּעוֹלָם. וּמְשַׁעְבֵּד וּמְדַבֵּק טַהֲר מַחֲשַׁבְתּוֹ רַק לְאָדוֹן יָחִיד בָּרוּךְ הוּא. כֵּן יַסְפִּיק הוּא יִתְבָּרַךְ בְּיָדוֹ שֶׁמְּמֵילָא יִתְבַּטְּלוּ מֵעָלָיו כָּל הַכּוֹחוֹת וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִפְעֹל לוֹ שׁוּם דָּבָר כְּלָל'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְצָרִיךְ תָּמִיד לְחַזֵּק בְּקִרְבּוֹ אֶת הָאֱמוּנָה דַּוְקָא כְּשֶׁקָּשֶׁה לוֹ.

וְהִנֵּה בִּתְחִלָּה הָיוּ שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְנַעֲשׂוּ כָּל הָאֲבָנִים לְאַחַת. וּבֵאֵר רַבֵּנוּ בְּחַיֵּי, שֶׁהָאֶבֶן הָאַחַת הִיא אֶבֶן הַשְׁתִיָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, שֶׁעָלֶיהָ הָיָה עוֹמֵד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשָּׁם הָיְתָה הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, בִּבְחִינַת (שְׁמוֹת כה, כב): "וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם". הֵינוּ שֶׁחִבֵּר אֶת כָּל הַקְּשָׁיִים וְהָיוּ לְאֶחָד, לְהָקִים מֵהֶם קְרֻשַּׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

"וַיִּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ מַצֵּבֶת אָבֶן וַיַּסֵּךְ עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן" (לה, יד). שֶׁמֶן רוֹמֵז עַל הַחָכְמָה, וְדַוְקָא עָלֶיהָ עַל הָאֶבֶן שֶׁהִיא בְּחִינַת קְשִׁי. "וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה, יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים", זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וְאַחַר כָּךְ כְּתִיב (כט, א): "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו". וּבֵאֲרוּ הַצַּדִּיקִים, שֶׁרַגְלָיו מְרַמְּזוֹת עַל הַבְּחִינוֹת הַנְּמוּכוֹת, כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁמִּתְגַּבְּרוֹת עָלָיו מִדּוֹת וְתַאֲווֹת, יַעֲקֹב מְנַשֵּׂא וּמֵרִים אוֹתָן, לַעֲשׂוֹת מֵהֶן רְקוּד.

אֵיךְ גּוֹלְלִים אֶת הָאֶבֶן שֶׁעַל הַלֵּב

"וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ וְכוּ' לֹא עֵת הָאָסֵף הַמִּקְנֶה". וּבְעֹמֶק הַדְּבָרִים - יַעֲקֹב אָבִינוּ אָמַר לָהֶם: אַתֶּם רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ אֶבֶן גְּדוֹלָה הָאוֹטֶמֶת אֶת לִבְּכֶם, "לֹא עֵת הָאָסֵף הַמִּקְנֶה" - לֹא מַפְסִיקִים לַעֲבֹד, דַּוְקָא עַכְשָׁו "הַשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ", דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לֵב אֶבֶן.

"וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן" - גָּלְלוּ הוּא מִלְּשׁוֹן גִּלּוּי (שְׁפַת אֱמֶת), כַּאֲשֶׁר גִּלָּה לָהֶם יַעֲקֹב מַעֲלַת הָעֲבוֹדָה מִתּוֹךְ לֵב אֶבֶן, וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, הוּא גִּלָּה לָהֶם שֶׁלֹּא יִתְפַּעֲלוּ מִמַּצָּב שֶׁל קְשִׁי, רַק לָקַחַת אֶת הָאֶבֶן וּלְגַלּוֹת בְּאֶמְצָעוּתָהּ אֶת הָאוֹר. אָמְנָם אָסוּר לָבוֹא לְכַתְּחִלָּה לִידֵי נִסָּיוֹן, כִּי אֵינֶנּוּ בְּמַדְרֵגָה זוֹ, רַק אִם בָּא מֵאֵלָיו קְשִׁי - לָדַעַת אֶת חֲשִׁיבוּתוֹ, וְכַנַּ"ל.

הַכָּנָה לִתְפִלַּת עַרְבִית

אֶל הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁלֹּא לְהִתְפַּעֵל מִכָּל הַקְּשָׁיִים זוֹכִים עַל יְדֵי תְּפִלַּת עַרְבִית בְּכַוָּנָה, כִּי הִיא תְּפִלַּת יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁתִּקֵּן כָּל הַנַּ"ל. וְקָדְמוּ לָהּ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנוֹת לִמּוּד הַתּוֹרָה. וּבְוַדַּאי כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה לִפְנֵי עַרְבִית עַל יְדֵי זֶה תְּפִלָּתוֹ הִיא אֲחֶרֶת לְגַמְרֵי, כְּמוֹ דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים לט, ד): "חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי"; אֵשׁ, זוֹ אֵשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּלוֹמַר אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לִזְכּוֹת לְחַם בִּתְפִלַּת עַרְבִית? - בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ, עַל יְדֵי שֶׁעָסַקְתִּי מִקֹּדֶם בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה, אָז דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי כָּרָאוּי.

כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵךְ בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית: אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים, שֶׁכָּאָמוּר, אֵינָם רַק הָעֲרָבִים הַנִּשְׁמִיִּים, אֶלָּא גַּם הַקְּשָׁיִים הָרוּחָנִיִּים נַעֲשׂוּ בִּדְבָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא מַעֲרִיב עֲרָבִים, הוּא גּוֹלֵל אוֹר, אַף שֶׁהָיָה לִי אֶתְמוֹל יוֹם נִפְלָא, אֲבָל הַיּוֹם הָיָה לִי חֹשֶׁךְ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה הַכֹּל, וְלָכֵן אֲנִי מְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה - בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ מַעֲרִיב עֲרָבִים.

וְכֵן בְּבִרְכַּת "אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ וְכוּ׳ כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה". ׳בָּהֶם׳ הוֹלֵךְ עַל הַלַּיְלָה, שֶׁגַּם כְּשֶׁיֵּשׁ לִי מַצָּב שֶׁל לַיְלָה - "לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה" (שְׁמוֹת יג, כב), וְגַם כְּשֶׁיֵּשׁ לִי הַפְרָעוֹת וְהִתְגַּבְּרִיּוֹת, אָנוּ מְבַקְּשִׁים: בָּהֶם נֶהְגֶּה.

"וְאַהֲבָתְךָ לֹא תָסוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים" - מִלְּשׁוֹן הֶעְלֵמוּת, כְּשֶׁאֵינִי רוֹאֶה, וְאֵינִי מֵבִין מַה קָּרָה לִי הַיּוֹם - כָּל כָּךְ קָשֶׁה לִי, אֲבַקֵּשׁ: שֶׁאַהֲבָתְךָ לֹא תָּסוּר מֵאִתָּנוּ גַּם אָז.

תְּפִלַּת עַרְבִית - הַמְתָּקַת הַקְּשָׁיִים

תְּפִלַּת הָעַרְבִית הִיא תִּקּוּן מַצָּב שֶׁל קְשִׁי, וְכֵן מִצְוַת קְרִיאַת שְׁמַע הִיא ׳בְּשָׁכְבְּךָ׳, בִּבְחִינַת יְרֵנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, הַמַּצָּב שֶׁל שְׁכִיבָה הוּא מַצָּב שֶׁל הִשְׁתַּלְטוּת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהִשְׁכִּיבַנִי לָאָרֶץ, אֲזַי אֲנִי צוֹעֵק ה׳ אֶחָד! וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה הַכֹּל מִבּוֹרֵא עוֹלָם. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה זוֹ, לִכְוֹן בְּאוֹת חֵית שֶׁהִיא כְּנֶגֶד כָּל הַשִּׁבְעָה רְקִיעִים וְהָאָרֶץ. וְכֵן כְּשֶׁאוֹמְרִים: "בְּכָל לְבָבְךָ", הַיְנוּ בְּכָל לֵב שֶׁיֵּשׁ לְךָ, אִם הָיָה לֵב הַמַּרְגִּישׁ דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא, בְּוַדַּאי טוֹב, אֲבָל גַּם אִם אֵינְךָ מַרְגִּישׁ כְּלוּם - לֹא לְהִשָּׁבֵר מִזֶּה, אֶלָּא בְּכָל לֵב שֶׁיֵּשׁ - עֲבֹד אֶת הַשֵּׁם.

וְאַחַר כָּךְ נִכְנָסִים לִתְפִלַּת הָעֲמִידָה שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ לֹא יַפְסִיק (בְּרָכוֹת ל׳ ע״ב), כְּלוֹמַר אִם הַיּוֹם הָלַךְ כַּסֵּדֶר, וְהָיְתָה עָלָיו רוּחָנִית, שֶׁזּוֹ בְּחִינַת ׳הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ׳ - לֹא יַפְסִיק, וְיַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה. וַאֲפִלּוּ ׳כְּשֶׁנָּחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק׳ (בְּרָכוֹת שָׁם), פֵּרוּשׁוֹ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר יֵצֶר הָרָע, בְּחִינַת הַנָּחָשׁ, וְהוּא כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ וּמוֹנְעוֹ, גַּם כֵּן לֹא יַפְסִיק, לֹא לְהַפְסִיק מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם (עַיֵּן בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה׳ פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא).

וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה ה׳ אֶת יַעֲקֹב. וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ. אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֲנִי מַרְגִּישׁ קְשָׁיִים וְאֵין אֲנִי מַצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר, צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִגְאָלֵנוּ מֵהֶם.

סְכוֹת וַחֲנֻכָּה צַד שָׁוֶה לְהִתְחַזְּקוּת

נִסִּים בַּמֶּה שֶׁהִזְכַּרְנוּ, שֶׁלַּחֲנֻכָּה יֵשׁ חִבּוּר לְחַג הַסֻּכּוֹת, שִׁבְעִים יְמֵי חֲנִיטַת יַעֲקֹב אָבִינוּ, עִנְיַן הָאוֹר שֶׁהִתְגַּלָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת, כָּל הַלַּיְלָה הָיוּ שְׂמֵחִים בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה וְזֹאת הָיְתָה הֲכָנָה לְשִׂמְחַת נִסּוּךְ הַמַּיִם בַּבֹּקֶר.

וְזוֹ בְּחִינַת הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבָּאָה לָאָדָם עַל יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּזְמַנֵּי הַחֹשֶׁךְ, הַנִּמְשֶׁכֶת מִכֹּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. וְזוֹ גַּם עֲבוֹדַת חַג הַחֲנֻכָּה, לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ שֶׁהִיא מַלְכוּת יָוָן, הַמּוֹנַעַת מֵהָאָדָם לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעֵת הַחַשְׁכוּת, וּמְפַתָּה אוֹתוֹ: "אִם קָשֶׁה לְךָ תְּוַתֵּר... הַנַּח זֹאת לִזְמַן אַחֵר", אֲבָל רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: לֹא! הַדֶּלֶק נֵר דַּוְקָא מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה, דַּוְקָא כְּשֶׁאַתָּה מַרְגִּישׁ הִתְגַּבְּרִיּוֹת קָשׁוֹת דַּוְקָא אָז תָּאִיר אֶת הָאוֹר.

וְהַנֵּר הַקָּטָן הַזֶּה אֵינוֹ מֵאִיר אֶת כָּל הַלַּיְלָה, הוּא יָכוֹל לְהָאִיר רַק מָקוֹם מֻגְבָּל, הַיְנוּ שֶׁמְּרַמֵּז לָנוּ - עֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּם אִם אַתָּה מַצְלִיחַ רַק קְצָת לְהָאִיר אֶת הַחֹשֶׁךְ - זוֹ הָעֲבוֹדָה שֶׁלְּךָ, הָעִקָּר שֶׁלֹּא לְהִתְרַפּוֹת גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ קְשָׁיִ, זֶה הַלִּמּוּד מִתְּפִלַּת עַרְבִית - לַעֲבֹד בְּחִזּוּק אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַמַּצָּבִים.

וִיהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדָה זוֹ, וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה וּלְבִנְיַן בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה
לאוהבי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אֲשִׂיחָה בְּחֻקֶּיךָ"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיך באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א
מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך
משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים
וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם
ניתן להקדיש פרשיות
לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

לקבלת גיליונות אלו חינם
יש לשלוח בקשה למייל:
toraoren@gmail.com

א.י.ש. אשדוד 052-7627127

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0509013000 ,0506491414

שותפים להקים
מקום לה' משכנות ל'אביר יעקב'

אי"ה רוצים להתחיל בבניית בית כנסת
ובית מדרש יגדיל תורה
ומקוה טהרה לנשים ולגברים
ברחוב שמשון עמיצור בשכונת רמות בבאר שבע

רוצים לשתף 840 חברים שישתתפו בס"ך של תרומה בשם 'יעקב'
מו"ז רבי יעקב אביחצירא זיע"א
סה"כ 'יעקב' 182 ש"ח כפול 36 חודשים

דרך הקישור של נדרים פלוס מקבלים החזר מס לפי סעיף 46
וקבלה דיגיטלית למייל
בטלפון 03-7630585 שלוחה 9219

מי שיהיה שותף
יזכה בספר חדש
יגדיל תורה בהלכה
שבת כרך א'

ערוץ יגדיל

או בסריקה

לפרטים: 0548410379

לפרטי הפקדה לחשבון בנק מזרחי סניף 426 מ.ח 371407 ע"ש יגדיל תורה